

ΧΙΟΣ Η «ΜΥΡΟΒΟΛΟΣ» ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Τι είναι η Χίος; Τα αρώματά της, οι γεύσεις της, η θάλασσά της, οι αντιθέσεις της (δύο «νησιά» μέσα στο ίδιο νησί), οι ιστορικές της μορφές που γεννήθηκαν εδώ (ανάμεσά τους και ο Μίκης Θεοδωράκης) ή μήπως οι ανοιχτόκαρδοί της άνθρωποι και οι μεγάλες τους αγκαλιές; Το Down Town βρέθηκε στο πιο μοσχομύριστο νησί του βορείου Αιγαίου και σας δίνει μερικά μόνο tips για να εξερευνήσετε κι εσείς αυτό τον μαγικό τόπο το φετινό Καλοκαίρι.

ΚΕΙΜΕΝΟ / ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ο Δημήτρης Καλούπης στην κουζίνα της ταβέρνας «Φάμπρικα», το παλιό ελαιοτριβείο του 1887.

Πανοραμική φωτογραφία της Βολισσού.

Tip Ο πληθυσμός της Χίου ανέρχεται γύρω στους 55 χιλιάδες κατοίκους, που ζει στην πόλη της Χίου, πρωτεύουσα και κύριο λιμάνι του νησιού, καθώς και στα 64 χωριά του νησιού.

Η μαγική θέα από τα Λιμνιά της Βολισσού.

Η Χίος είναι η απογευματινή διαδρομή από την παραλία του Καρφά ως τα Λιμνιά, μέσα και από το (περίφημο για το Πάσχα και τον ρουκετοπόλεμό του) Βροντάδο, προς το βόρειο κομμάτι του πέμπτου μεγαλύτερου σε μέγεθος νησιού της Ελλάδας, ανάμεσα σ’ ένα τοπίο σκληρό και άγονο αλλά απολύτως γοητευτικό, με τον ήλιο να βουτάει στη θάλασσα από ψηλά δημιουργώντας όλες τις αποχρώσεις του μπλε και του κόκκινου, με μυρωδιά πεύκου – στη Βολισσό της δικής μου καρδιάς, που ομοιότητα καμία δεν έχει με το νότιο κομμάτι της Χίου· σαν δύο ξέχωρα «νησιά» που συνυπάρχουν σ’ ένα. Εκεί, στην ταβέρνα «Φάμπρικα» (ένα παλιό ελαιοτριβείο

Η παραλία του Καρφά, από τις πιο δημοφιλείς στη Χίο.

Το κάστρο της Χίου, το οποίο πάντοτε αποτελούσε το διοικητικό και στρατιωτικό κέντρο του νησιού. Ωστόσο, την εποχή της Γενουσοκρατίας γνώρισε την ενδοξότερη εποχή στην ιστορία του.

του 1887), η πρώτη έκπληξη: Τα βιβλία του Γιάννη Μακριδάκη, του αγαπημένου μου Χιώτη συγγραφέα, που κάποτε, όταν είχαμε συναντηθεί στη Θεσσαλονίκη, είχαμε πάει παρέα στον μεγάλο της Ελλάδας ποιητή, τον Ντίνο Χριστιανόπουλο, στις Σαραντα Εκκλησιές, για να «προσκυνήσουμε», παρατεταγμένα σε σειρά – «Η δεξιά τσέπη του ράσου», «Όλα για καλό», «Ηλιος με δόντια», «Ανάμιος ντενεκές», «Η άλωση της Κωνσταντίας», «Το ζουμί του πετεινού». «Εβαζε τον πατέρα μου να του μιλάει κι εκείνος κρυφά τον πχογραφούσε - σ’ εκείνον είναι αφιερωμένο αυτό το βιβλίο», θα μου πει η Δέσποινα, η κόρη του Δημήτρη Καλούπη, του μάγειρα

-αγρότη και ιδιοκτήτη- που έφτιαξε εκείνο το κρύο βράδυ, στην πιο ποιητική πλευρά της Χίου, κοκορόζουμο, κρέας ελαφιού, χαλβά και κανελόπιτα (καμωμένη με αυγά από την φάρμα του) για τους «ξένους» του, να ‘γλυφες και τις παρακυνίδες των δαχτύλων σου. Κι είχαν εκεί, σ’ αυτό το κομμάτι της Χίου, το «για λίγους», αυτοί οι ντόπιοι την αληθινή και αυθεντική φιλοξενία των ανθρώπων που χάρηκαν όταν είδαν ανθρώπους με ερωτηματικά για τον τόπο που τους γέννησε – η Αντιγόνη, η Σοφία, η Δέσποινα, η Μαρία, έλεγαν «για εσάς τα φτιάξαμε όλα αυτά σήμερα!» και το εννοούσαν!

Το οστεοφυλάκιο των σφαγιασθέντων του 1822, μέσα στην Ιερά Μονή του Αγίου Μηνά.

ΟΙ ΜΝΗΜΕΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΣΦΑΓΗΣ

Η Χίος είναι η μαγική θέα από την Σταυροπηγιακή Μονή του Αγίου Μηνά (το ιστορικό γυναικείο -από το 1931- μοναστήρι του 1578-1586, κοντά στο Νεοχώρι, οκτώ περίπου χιλιόμετρα απόσταση από την πόλη της Χίου): Ο κάμπος των Μαστιχοχωριών της «Μυροβόλου» απλώνεται σε μια εκπληκτική θέα που φτάνει μέχρι τη Σάμο και την Ικαρία στα νότια, ενώ στα ανατολικά η Μικρά Ασία «αγκαλιάζει» τη θάλασσα με τα βουνά της και έναν Πολιτισμό που άκμασε στους αιώνες. Το οστεοφυλάκιο στην Ιερά Μονή με τους νεκρούς της σφαγής, με τα στοιβαγμένα κρανία, δημιουργήθηκε το 1879. Μετά από μια αποτυχημένη πολιορκία του Κάστρου της Χίου από Σαμιώτες επαναστάτες και Χιώτες στασιαστές, με ηγέτες τον Λυκούργο Λογοθέτη και τον Αντώνη Μπουρνιά, θωμανικά στρατεύματα και άτακτοι από την Ανατολία εξαπολύουν σφαγές που θα διαρκέσουν από τις 30 Μαρτίου μέχρι τον Σεπτέμβρη του 1822. «Ο Σφαγής της Χίου αποτέλεσαν γεγονός με τεράστια σημασία για την Ελληνική Επανάσταση, γιατί “ξέπλυναν” την ντροπή των σφαγών αμάχων Μουσουλμάνων κατά την κατάληψη της Τριπολιτσάς, αναζωπύρωσαν το Φιλελληνικό κίνημα στην Ευρώπη, συγκίνησαν ακόμα και συντηρητικούς κύκλους και κυβερνήσεις που αρχικά ήταν αντίθετοι στην Επανάσταση, οδήγησαν τους Χιώτες της Διασποράς σε πιο ένθερμη υποστήριξη και χρηματοδότηση της Επανάστασης και ενέπνευσαν μεγάλες προσωπικότητες, όπως ο Βίκτωρ Ουγκώ και ο Ευγένιος Ντελακρουά, να εκφράσουν καλλιτεχνικά την συμπάρασταση τους στα θύματα της Σφαγής», θα αναφέρει στην ομιλία του ο ιστορικός, Μιχάλης Βαρλάς, στην εκδήλωση που έγινε από την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου και τον περιφερειάρχη, Κωνσταντίνο Μουτζούρη, στο προαύλιου του Ιερού Ναού, το Σάββατο 7 Μαΐου, εκεί όπου βρέθηκε και το Down Town. «Οι Σφαγές, οι πυρπολήσεις των κτηρίων του νησιού και οι λεηλασίες ►

Η θέα από την Ιερά Μονή του Αγίου Μηνά, στον μεγάλο κάμπο των Μαστιχοχωρίων.

Ο 18χρονος Αντώνης Φλουράς, κάτοικος του Αγίου Γεωργίου Συκούσης, φορώντας παραδοσιακή ενδυμασία.

Στα Μεστά, ένα από τα πιο γνωστά Μαστιχοχώρια της Χίου, με τα δαιδαλώδη εσωτερικά δρομάκια και τις θαλόσκεπες σπές.

Στο γραφικό Πυργί, με τα περίφημα «ξυστά» στους τοίχους των σπιτιών.

Ο 16χρονος Ένρι με παραδοσιακή ενδυμασία, μας υποδέχεται με λουκουμάκια μαστίχας, στο Πυργί.

Ο Θανάσης Παντελακάκης, σερβίρει κλασικούς ελληνικούς καφέδες με μαστίχα, στο παραδοσιακό καφενείο «Μανούλα», στο Πυργί.

Η παραλία Λευκάθια της Χίου με τα κρυστάλλινα νερά, από τις πιο φημισμένες του νησιού, δύο περίπου χιλιόμετρα απόσταση από την Βολισσό.

Ο Νίκος Δροσινός στο μεγάλο περιβόλι της οικογένειάς του, στον Κάμπο της Χίου.

Η κυρία Μαρία, στο χωριό Πυργί, που η ρίζα της καταγωγής της, όπως μας είπε, «προέρχεται από το γενεαλογικό “δέντρο” του εξερευνητή, Χριστόφορου Κολόμβου».

Tip Η μικρότερη απόσταση της Χίου από τις απέναντι ακτές της Μικράς Ασίας, είναι μόλις 3,5 ναυτικά μίλια – από το ακρωτήριο Πούντα ως τη χερσόνησο της Ερυθραίας, στο ύψος του Τσεσμέ.

Ο Παντελής Σούκας (αριστερά) με την σαμπούνα του και ο Στέλιος Βαφέας με το τουμπί του, στον Άγιο Γεώργιο Συκούσης.

ΣΤΑ ΜΑΣΤΙΧΟΧΩΡΙΑ

Η Χίος είναι -φυσικά- τα Καστροχώρια-Μαστιχοχώρια της (στη νότια Χίο), που ισοδυναμούν με ταξίδι στον χρόνο – Μεστά, Πυργί, Βέσσα, Ολύμποι, είναι τα ομορφότερα. Στο Πυργί τα χάνεις με τα περίφημα «ξυστά» στους τοίχους, τα γεωμετρικά και ασπρόμαυρα μοτίβα (η τεχνική αυτή βασίζεται στη μαύρη άμμο του επιχρίσματος, η οποία αφού αοπιστεί, ξύνεται ακολουθώντας τα μοτίβα, με αποτέλεσμα να δίνει μαύρα θέματα πάνω σε λευκό φόντο), που λέγεται πως χτίστηκε στα μέσα του 14ου αιώνα από τους Γενοβέζους κατακτητές με υποδειγματική αρχιτεκτονική, που εξασφάλιζε προστασία από τους πειρατές που λεπλοτούσαν το Αιγαίο – εκεί, στην ανοικτή πόρτα ενός σπιτιού η κυρία Μαρία θα μου εξομολογηθεί, με απόλυτη φυσικότητα, πως φτάνει κι η ίδια, από πάππιου προς προπάππιου, από τον Χριστόφορο Κολόμβο (ο θρύλος λέει πως καταγόταν από την «κόκκινη γη», δηλαδή τη Χίο). «Του παιπιού μου ο αδελφός, ο αδελφός του...», θα ξεκινήσει να μου λέει για να μου περιγράψει το γενεαλογικό της δέντρο και την σπουδαία της «ρίζα», δείχνοντάς μου ένα σπίτι παραδίπλα που λέγεται πως εκεί γεννήθηκε ο μεγάλος εξερευνητής. ►

Συλλέγοντας τη μαστίχα.

Info

Ευχαριστούμε για την υποδειγματική φιλοξενία στη Χίο και την συνεργασία την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, τον περιφερειάρχη, Κωνσταντίνο Μουτζούρη, τις Γωγώ και Μαίρη Αυγερινopoύλου, καθώς και τη Δήμητρα Μουτζούρη. Περισσότερες πληροφορίες για τη Χίο, στο www.chios.gr.

Φρέσκο χταπόδι στην Λαγκάδα. Οι κάτοικοι του μικρού αυτού χωριού είναι, κυρίως, ψαράδες, ναυτικοί και κτηνοτρόφοι.

Ο Γιάννης Περρής μπροστά από τα φρμισμένα του τσουρέκια, στο λιμάνι της Χίου.

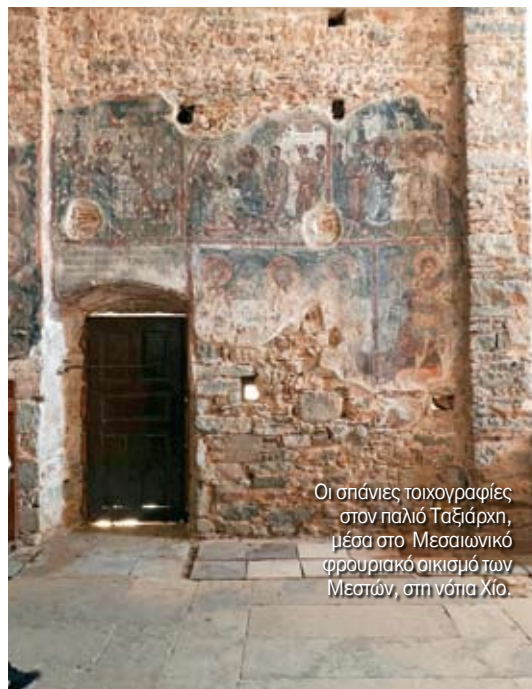
Βόλτα έπαιτα στα Μεστά, λίγα χιλιόμετρα μετά, ένα μεσαιωνικό χωριό χαρακτηρισμένο ως διατηρητέο μνημείο, με περίτεχνη ρυμοτομία και αρχιτεκτονική της Βυζαντινής εποχής – χτισμένο σαν κάστρο με σπίττια, μικρά και πέτρινα, το ένα δίπλα στο άλλο, να σχηματίζουν στην εξωτερική περίμετρο του οικισμού ένα ισχυρό προστατευτικό τείχος. Εκεί και η εκκλησία του Μικρού Ταξιάρχη, που συμπληρώνει ιδανικά το ναό του μεγάλου Ταξιάρχη με το υπέροχο, ξυλόγλυπτο τέμπλο, ένα αριστοτεχνικό δείγμα χιώτικης ξυλογλυπτικής, που έχει μείνει άθικτο από το 1833, φτιαγμένο από κορμούς καρυδιάς, με παραστάσεις από την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη, φιλοτεχνημένες τριοδιάστατα, που συνιστά κάτι σπάνιο για τα ελληνικά δεδομένα. Και μετά στον Άη Γιώργη Συκούσης, το χωριό που ιδρύθηκε το 1518 από τον μοναχό Σωφρόνιο Σέψη, ο οποίος οργάνωσε τους πρώτους κατοίκους γύρω από το εγκαταλειμμένο μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου, «μεσαιωνικών κτίσμα καλούμενον και νυν (1921) έτι υπό των χωρικών μοναστήρι», με τους ανθρώπους του να μας καλωσορίζουν εγκάρδια με τσαμπούνα, τουμίπι και τραγουδία – από τον Αντώνη, τον Στέλιο, τον Παντελή, και πολλά άλλα νέα παιδιά του χωριού. Μαγεία!

ΜΥΡΩΔΙΕΣ ΚΑΙ ΤΕΥΣΕΙΣ...

Η Χίος είναι τα μυροβόλα της μεγάλα περιβόλια με τα εσπεριδοειδή, τα αρχοντικά σπίττια, η ανοιχτοσύνη των κατοίκων που ήθελαν να ανοίξουν τις μεγάλες πόρτες που οδηγούσαν στα κτήματά τους για να αναβλύσουν οι «θησαυροί» και να μας τους «αποκαλύψουν»: Τα μανταρινία (το χιώτικο μανταρίνι, το αλλιώτικο, το ζουμερό με τον πορτοκαλί χυμό του που δεν μοιάζει με τους άλλους), τα πορτοκάλια, οι ανθοί – γύρω στα 200 μεγάλα κτήματα από περίπου 30 στρέμματα το καθένα με ιστορίες ολάκερες που διηγούνται ακόμη και οι τοίχοι· εδώ, ναι, αντιλαμβάνεσαι πως «συνέβησαν και θέριεψαν πράγματα». «Γιατί να έρθει κάποιος στη Χίο, το φετινό Καλοκαίρι;», ρωτάω στο τέλος των διαδρομών μας, τον Περιφερειάρχη Βορείου Αιγαίου, Κωνσταντίνο Μουτζούρη, που μας φιλοξένησε στο νησί, μαζί με την σύζυγό του, Δήμητρα. «Γιατί η Χίος είναι ένα νησί το οποίο ακόμη δεν

Πανοραμική φωτογραφία της Λαγκάδας, 16 περίπου χιλιόμετρα από την πόλη της Χίου, με το γραφικό της λιμάνι και τις παραδοσιακές της ταβέρνες.

Οι σπάνιες τοιχογραφίες στον παλιό Ταξιάρχη, μέσα στο Μεσαιωνικό φρουριακό οικισμό των Μεστών, στη νότια Χίο.

Ο Περιφερειάρχης Βορείου Αιγαίου, Κωνσταντίνος Μουτζούρης, η Αργυρώ Μηαρμπαρίγου και η Δήμητρα Μουτζούρη, τις μέρες της απαστολής του Down Town στη Χίο.

έχει “χαλάσει” από τον τουρισμό, προσφέρει στον επισκέπτη πολλά γνήσια σημεία, έχει ένα περιβάλλον μεσαιωνικό στη νότια Χίο, ενώ ακόμη, κάποιος μπορεί να δει εδώ από που προήλθε αυτό το μεγάλο κεφάλαιο της Ελλάδας, που είναι η ναυτιλία. Θα έλεγα σε κάποιον που επισκέπτεται πρώτη φορά το νησί να ξεκινήσει από τη νότια Χίο, όπου είναι συγκεντρωμένα τα μεσαιωνικά κατάλοιπα, και στη συνέχεια να επεκταθεί και προς

Τα διάσημα σε όλα τον κόσμο χιώτικα γλυκά σύκου και τριαντάφυλλου.

Ο συντάκτης του Down Town, Γιάννης Χατζηγεωργίου, στους Μύλους, το σήμα κατατεθέν της Χίου, στην περιοχή Ταμπάκικα.

ΕΚΕΙ ΠΟΥ ΦΑΓΑΜΕ ΚΑΙ ΣΑΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ ΝΑ ΠΑΤΕ

«Φάμπρικα», Βολισσός (τηλ: 0030-2274022045)

«Σέρρης» ψαροταβέρνα, λιμάνι Μεστών (τηλ: 0030-2271076666).

«Ριζικό», Κάμπος Χίου (τηλ: 0030-2271025863)

«Ο Πάσας» ψαροταβέρνα, Λαγκάδα (0030-2271074218)

BONUS: Το καλύτερο τσουρέκι (όλου του Βόρειου Αιγαίου) θα το βρείτε στον Γιάννη Περρή (τηλ: 0030-2271100429) και τις καλύτερες παραδοσιακές γεύσεις, στο λιμάνι της Χίου, στο Mastiha shop (τηλ: 0030-2271081600, www.mastihashop.com).

ΠΟΥ ΝΑ ΜΕΙΝΕΤΕ

«Golden Sand Hotel», Καρφάς (τηλ: 0030-2271032080)

«Volissos Holiday Homes», Λιμνιά Βολισσού (τηλ: 0030-2274021700).

BONUS: Λογοτεχνικός τουρισμός στη Χίο! Ο συγγραφέας, Γιάννης Μακριδάκης, δίνει τη δυνατότητα στους αναγνώστες και στις αναγνώστριες του να περάσουν ξεχωριστές καλοκαιρινές διακοπές στην Βολισσό της Χίου, σε μονοκατοικία που βρίσκεται μέσα στα περιβόλια, 300 μέτρα από την παραλία, ακριβώς δίπλα από το κτήμα «Ροδόνα» όπου ζει μόνιμα ο ίδιος και καλλιεργεί τη γη – οι πιο «διαίτερες» καλοκαιρινές διακοπές για φέτος, που σας τις συστήνουμε ανεπιφύλακτα. (Για επικοινωνία: akridaki@gmail.com).

τον βορρά», θα μου πει, κάνοντας μου αναφορά και στη στενή σχέση του ίδιου με την Κύπρο. «Ξέρετε, συγκινούμαι όταν μιλάω σε Μέσση της Κύπρου, διότι διατελώντας καθηγητής και Πρύτανης στο Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο, ήμουν επίσημος σύμβουλος του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων της Κύπρου. Ήμουν σχεδόν κάθε μήνα στην Κύπρο, έχω γνωρίσει τους περισσότερους από τους Κύπριους προέδρους προσωπικά, αφού πολλά σύγχρονα έργα της Κύπρου και πολλές ακτές της έχουν μελετηθεί από τον ομιλούντά. Έχω πολλούς φίλους στην Κύπρο και χαίρομαι ιδιαίτερα γι' αυτό!». Ατέλειωτο πήγαινε-έλα στην προκυμαία, λίγο πριν από την επιστροφή στο αεροδρόμιο της Λάρνακας, στάση για «υποβρύχιο» στα καφενεία του λιμανιού, φωτογραφίες στους ανεμόμυλους, γεύσεις από γλυκό τριαντάφυλλο (τα άφθονα τριαντάφυλλα αξιοποιούνται στη Χίο με κάθε δυνατό τρόπο) σύκο και τσουρέκι με μέλι από τον μετρ του είδους στο νησί, Γιάννη Περρή, κοιτώντας τα πλοία που έρχονται στο λιμάνι της πόλης φέρνοντας τουρίστες. Η Χίος - η «αθώα», ευτυχώς, τουριστικά-, που τα τελευταία χρόνια «απλώνει» τη ματιά της και στον ξένο και ανοίγεται, είναι το μεγάλο άφαντο «μυστικό» του Βορείου Αιγαίου – με τις εικόνες, τα πανηγύρια της, τα φαγητά και τις μυρωδιές της. Δεν είναι, λοιπόν, να απορείς που (λέγεται ότι) ο ποιητής της «Ιλιάδας» και της «Οδύσσειας» γεννήθηκε εδώ και έλαβε σ' αυτό τον τόπο την πρώτη «θεία» έμπνευση.